

KRIGSOVERSIKT.

Situasjonsbildet trer tydeligere fram for hver dag. Tyskernes nederlag på tre fronter gjennom uker og måneder har endelig åpnet øynene på dette forblindede folk. På tross av de hårde påkjenninger håper dog Hitler og hans medskyldige at forsynet og terror skal redde das Vaterland de siste fem minutter over 12. Hvordan redningen skal komme, gis der ingen resept på, men de mest sakkyndige i spørsmålet, nemlig en hel rekke framstående tyske generaler forteller åpent sine landsmenn at redningen alene ligger i fjernelse av Hitler og hans nazistyre, opprettelse av en ny regjering som hurtigst må søke om fred og arbeide for at Tyskland kan bli et verdig medlem av samfundet. En gruppe tyske generaler har gjort et prisverdig forsøk i denne retning, men det er i første omgang ikke kronet med held. Der Führer beholdt denne gang livet, men tre av hans nærmeste medarbeidere fikk så hård medfart at de senere er gått heden. Inidlertid har attentatet som fandt sted i Hitlers hovedkvarter siste torsdag, rystet hele det tyske samfund, og følgene vil ikke utebli. De første meldinger fra tysk side gikk ut på å bagatellisere det hele, men de forholdsregler som straks ble tatt og det enorme oppbud som senere er satt i sving forteller tydelig at klokken er ved å falle i slag. De nærmeste uker vil gi klarhet.

På østfronten går den russiske sommeroffensiv, som startet den 28. juni, med en hurtighet i framrykningen som er uten sidestykke i krigshistorien. Et helt drøss av tyske støttepunkter og nøkkelstillinger utbygd til "uinntagelige" festninger er feiet tilside og som en flodbølge ruller de seirrike sovjet-armeer videre mot Øst-Preussen, Polen og de baltiske land. Fra en forholdsvis beskjeden begynnelse er offensiven stadig utvidet og går nå over en front som strekker seg fra Finskebukta i nord til Karpaterne i syd. På hele dette veldige avsnitt noterer Den røde hær seg daglig for nye og store seire. Etter de seneste meldinger har de i nord erobret den viktige havneby Narva, 11 km. inn i Estland og har nådd 16 km. videre vestover. Lengere sør er Dwinsk i faresonen. Byen er omgitt og russiske styrker er på vei mot Riga og Østersjøkysten. Kaunas er likeså truet og omgitt. Jernbaneforbindelsen fra Riga til Königsberg er avskåret og de tyske styrker under general Lindemann har tapt sin viktigste rettrettveg inn i Øst-Preussen. Det var russiske bombefly som klarte å ødelegge den viktige jernbanebrua i nærheten av Insterburg. Fra grensen til Øst-Preussen står russerne bare et tjuetall km. og det er vel bare et tidsspørsmål når lavinen ruller inn på tysk jord. Lenger i sør er Bialystok, Brest-Litovsk fortsatt i brennpunktet. Begge disse byer er omgitt. Byene Oalm og Lublin er begge erobret av russerne som her har rykket videre fram, passert over elva San og nådde igår, onsdag, fram til østbredden av Wisla (Weichsel) som renner gjennom Warsjava og har erobret 2 bruer. Kl. 15 idag, torsdag meldes det at russerne har gått over Wisla på to steder. Slaget om selve Warsjava, Polens hovedstad, er således innledet. Det blir opplyst at tyskerne lenge har forberedt evaluering av Warsjava og at alt "tysk arbeid" er stanset. Som den foreløpig sydligste del av kampsjonen står kampen om Lwow (Lemberg) som i likhet med de foran nevnte storsteder er omgitt, og russiske styrker står allerede over 100 km. vest for byen hvor de har erobret Jaroslavl og Przemysl. Det har i flere dager pågått gatekamper i Lwow og man kan vel vente byens fall i de nærmeste dager. Under den første måned av sin sommeroffensiv har russerne tilbaketrukk halvdelen av veien til Berlin og tatt 158.480 fanger, 38k.000 tyskere er falt. Et samlet tap for tyskerne av ca. 540.000 mann. Hertil må regnes et lignende antall sårede hvorved tyskerne totale "Verlust" oppgår til 1 million mann. Av det enorme bytte som russerne har tatt i det samme tidsrom nevnes 600 fly, 2.700 tanks og selvdrevne kanoner, 8.700 kanoner 5.600 bombekastere, 23.000 maskingeværer og 57.000 motorkjøretøyer. Blandt de tyske fanger befinner seg 24 generaler. Senere har ytterligere 3 generaler overgitt seg, og den 26. var Moser Hilmar, sjef for armestyrkene som holdt Lublin. Offensiven holder fram, retningen er mer enn god og farten synnerlig effektiv. I vest kjemper britiske, kanadiske og amerikanske styrker en voldsom kamp mot Rommels armeer i Normandie. Etter at Cherbourghalvøya var ryddet for tyskere gikk amerikanerne til nye framstøt og erobret den viktige byen St. Lo. Britiske tropper erobret Caen etter lange og hårde kamper. På grunn av ugunstig vær var det stille på

hele invasjonens fronten noen dager, men i denne ukes begynnelse gikk britiske og kanadiske tropper til angrep sør for Caen og oppnådde terrengvinning. Omtrent samtidig gikk amerikanerne til angrep øst for St. Lo og brøt igjennom tyskerens forsvarslinje over en 64 km. bred front. Forut for angrepet bombet allierte fly tyskerens stillinger med en hittil ukjent heftighet og foretok over 3000 utfall over slagfronten. På amerikanernes avsnitt er for første gang tanks tatt i bruk, og de rapporterer fortsatt framgang over hele avsnittet. I Caen-avsnittet har britiske og kanadiske tropper støtt på voldsom tysk motstand og er blitt stoppet i sin videre framrykning. De vunne stillinger blir konsolidert også i dette frontavsnitt. Tyskerne som her kjemper med fanatisk voldsomhet har klart å gjenerobre høyde nr. 112 samt byen Esque. De alliertes bombetokter over Tyskland og okkupert område fortsetter med stor voldsomhet. Tunge bombefly har i den siste tid hjem søkt en hel rekke tyske byer som Kiel, Frankfurt, Mannheim og Leipzig. Lette bombefly og Moskitos har hjem søkt Berlin, Bremen samt en rekke områder i okkupert land. Fabrikker for syntetisk olje, startsteder for flyvende bomber, flyfabrikker, flyplasser og verksteder blir stadig angrepet og med god virkning. Tysklands forsvarsværinger av enhver art svinner stadig inn og deres transportvanskeligheter stiger fra time til time. De franske innenlandsstyrker yter her et mektig bidrag. Resistansen i Frankrike griper stadig om seg og general de Gaulle opplyser at innlandsstyrkene er mangedoblet og at utstyr no kommer fram i store mengder. I Cherbourgs havn har tyskerne senket 48 skip, hvorav det største er det norske hvalkokeri "Solglimt" på 12.500 tonn. I Italia fortsetter de allierte sin framrykning og de har erobret Livorno, mesteparten av Pisa på vestkysten og den viktigshavnby Ancona på Adriakysten. De går no mot Firenze etter å ha passert Arno-floden helt fra kysten og fram til Firenze. Tyskerne trekker seg stadig tilbake mot nord. Det er blitt opplyst et general Kesselring er blitt lettere såret under et besøk ved fronten. Etter de seneste meldinger ble 78 tyske fly ødelagt under operasjoner igår (onsdag) i Middelhavet. Amerikanske tunge bombefly har idag angrepet mål i Wien. Britiske fly har angrepet mål i Bruxelles og andre mål i Belgia. Her møtte ingen tyske jagerfly, 2 fly saknes. I Stillehavet har amerikanerne fortsatt god framgang på Guam-øya og har vunnet fast fotfeste på øye Timian syd for Guam i Marianegruppen.

NYTT FRA NORGE.

8. juni kom politiet til Grane i Vefsn og 50 biler med soldater og hester rykket opp i fjellet ved Trofors. Angiverne Sverre Midjo har en stor del av ansvaret for aksjonen omkring Grane som førte til at 40-50 mann ble arrestert. De hørte hjemme ved Majavatn, i Svenningdal og Felligfors, Smalåser i Stavarsdal og Eitredal. I Eitredalen hadde det tyske og norske politi med seg en tidligere arrestert. Her var det også kamp mellom tyskere og nordmenn. Tyskerne kom 300 mann fra Mosjøen og 200 mann og 40 kløvsiter fra Trofors.

På Flaskebekk på Nesodden, kom der i begynnelsen av måneden til heftig skuddveksling mellom 3 nordmenn og tyske gestapo. Nordmennene forsvarte seg med enestående tapperhet og gestapo måtte tilkalle hjelp fra luftvern-avdelinger på øya. To tyskere, bl. a. den kjente gestapo Stehr ble drept, mens flere andre, bl. a. den beryktede sjef for Viktoria Terrasse, Fehner, ble hårdt såret. Ingen av nordmennene, hvorav 2 var brødre, ga seg levende. Natt til 30. juni var der i Oslo slått opp endel plakater med V-tegnet, gul V på rød bunn. De bar denne tekst:

TYSKLAND SEIRER PÅ ALLE FRONTER

Slutt opp om tyskerens seierrike frammarsj.

BLI MED I NS.

Heil og Sal.

Quisling.

Det var et skillig forvirring blant gestapo og tyskerne om plakaterne var illegale eller ikke, men det ble til slutt slått fast at: "de var illegale og Chikanøse".

For den politiske kartlegging på Kongsvinger ble det sendt ut 1.000 spørreskjemaer. Bare 16 har svart, tiltross for trosslene i den lokale presse fra fylkesfører Aass og lagfører Husebye.

Under en razzia ved Mosjøen skjøt en kar ned 2 tyskere og kom seg vekk. 80 mann ble arrestert i samme forbindelse, hvorav 2 ble sendt til Trondheim i fly.

IA IKKE TORTUREN KNEKKE OSS.

Hvorledes skal de som arbeider illegalt stille seg til spørsmålet tortur? Vi vet jo helt sikkert at enkelte fanger blir pint under forhør. Mann og mann imellom tales det meget om de forskjellige former og tilfeller av tortur. F.eks. vet vi at ørene vries om, at det piskes til blod, slås i gulvet, at negler rives av, at fotsålene blir brent, at ledd vries rundt, at apparater settes på ben, fingre som klemmer til osv.

Det er riktig at vi kjenner til dette og at vi er forberedt på det verste. Men den arresterte blir ofte mindre motstandsdyktig p.g.a. sitt kjennskap til at tyskerne bruker tortur. Vi må være oppmerksom på at ryktene om de lidelser enkelte gjennomgår skyldes forskjellige drifter hos menneskene. Sensasjonslysten er ikke det minste motiv, folk gasser seg i smerten og pinslene. Denne del av motivet til å spre viten om tortur skyldes ubevisste sykelige tilbøyeligheter og er utelukkende skadelig for vår frihetskamp. Det skaper forhåndspanikk hos dem som blir grepet og får dem til grunnløst å røpe seg straks.

Det er opprørende at tortur er en del av Gestapos metoder. Det er av de ting vi all dri skal glemme fra denne tidens barbari. Men vi må holde hodet klart og stoppe ryktesnakkingen, fordi den skader vårt arbeide. Stort mange av de arresterte blir truet med tortur. Men i forhold til tallet av de arresterte er tallet av de torturerte meget lite. Det er ofte umulig å si hvilke personer som vil bli plaget og hvilke ikke. De som blir torturert, mistenkes naturligvis for å kunne røpe alvorligere ting, men for forbløffende mange som sitter i alvorlige saker blir trusselen ikke utført. Man får det inntrykk at tilfeldigheter, forhørens natur, fangens oppførsel spiller en stor, for ikke å si avgjørende rolle. Folk som er redde, nervøse og lar seg overrumple og viser dette, blir lettere plaget enn de rolige og høflige. Det beste vern er å være innvendig fryktløs. Det dreier seg jo ikke om et rettsvesen med rettferd og orden, men et terrorsystem. Terrorrens hovedmål er jo nettopp å skremme arrestanten til å tilstå. Det viser seg at et uhyggelig stort antall folk røper alt i første forhør både kamerater og også saker som var uvedkommende. De lar seg både bløffe, overrumple og tror på det som blir sagt dem, alt sammen p.g.a. autoritetsfrykt og torturpanikken. Forhåndsangsten for tortur er verre og farligere enn selve torturen. Ser en nøkternt på pinsler er det mange ting som kan minske angsten. Og det er mange ting som folk kaller tortur, men som ikke er det. Det å bli slått endel, lugget, fiket i noen grad er f. eks. ikke tortur og kan meget godt utholdes av hvert voksent menneske, ja mange barn blir jo slik behandlet av lærere eller foreldre uten at de voksne reagerer det minste. Behandlingen er selvfølgelig gal, men det viser seg at voksne i alle fall burde kunne greie det når de slåss for liv og framtid.

Tenker vi oss om er det svært mange mennesker som under sykdom gjennomgår like store smerter og lidelser som er like ille som torturens plage. Det faller ingen inn at ikke patienten må greie dette og de fleste greier det og. Vi vet jo også at flere torturerte har greidd det uten å røpe noe, men endel sprekker med en gang av skrekk.

Det er blitt parole at man skal reise når en kommer i fare, hvis man er blandet opp i store ting. Det er greit at man er forpliktet til ikke å sette viktige ting på spill, men på den annen side har det skapt den forestilling hos mange at tortur ikke kan utholdes. Det man ikke har prøvet, er det vanskelig å uttale seg om. Det er gitt at man ikke fordømmer de som ikke greier seg under pinsler. Men det er også sikkert uriktig, saklig sett, og dertil usundt å ha overdreven angst. Mange har en mystisk forestilling om pinslenes natur. Det er best for alle, og særlig for dem som utsettes for pinsler å vite at de smerter de kjente torturmidler medfører, i alminnelighet kan utholdes og ikke er verre enn de smerter man kan ha under vanskelige fødsler eller etter svære operasjoner, benbrudd, forstuvninger og brannsåre. Den åndelige pine å røpe kamerater burde være større, og den varer i mange år.

Det uhyggelige ved torturen er ikke smerten, men det at vi er hjelpeløse i sadistens vold og ikke kan ta igjen. En må også huske at det ikke hjelper å tilstå. Jo mer en tilstår, jo mer vil de ha ut av en.

Kan en selv gjøre noe for å minske pinen? Ja, en del. Før forhøret skal man drive intens selvsuggesjon, f.eks. framholde for seg selv at man like godt kan utholde dette som alt annet ondt man har gjennomgått, at mange andre har greid det før osv. Man skal tenke på soldatene på slagmarken og alt de må døye for oss. Man skal også konsekvent drive all selvmedlidenhet på flukt og ståls sette viljen til å holde ut en meget ubehagelig, men ikke mystisk eller utholdelig smerte.

Under selve torturen kan en gå fram på to måter. Den ene er den bekjente fra tannlagestolen: knytte alle muskler, bite tennene sammen og gjøre mellomgulvet stivt, samt tenke intenst på noe langt borte. Dette er den alminneligste. Den andre måten er den beste, men ikke alle får det til. Man slapper helt av, puster dypt og langsomt og jevnt og gir seg inn i pinen, gir seg over til den. Smerten stiger da til å begynne med, men til slutt kjenner man ingenting, blir på en måte halvt bevisstløs. Utsettes en for en pine får man prøve begge måter og velge den man greier best. Det fins utvilsomt mennesker som ikke kan greie fysisk pine. Det er gjerne folk med ubevisst angst, redsel for leger, for operasjoner, for narkose, for sprøyter, stikk o. l. De må ha merket dette hos seg selv. Slike mennesker kan ofte gjøre fint illegalt arbeid, men faller helt sammen i forhør. De blir også gjerne svært nervøse i det lange løp, selv når de er fri. De er forpliktet til å vise stor forsiktighet og til å trekke seg tilbake og reise med en gang det begynner å rakne.

I tiden som kommer blir Gestapo sikkert mere desperate. De som blir grepet, må være villig til å gå gjennom alt som frontsoldater må. Selvmord er en utvei som først burde komme på tale hvis en vet eller det har vist seg at en ikke kan holde stand. Flere har ofret livet før torturen er begynt, av redsel for den og fordi de ikke ville risikere å røpe sine kamerater. Det ligger noe uendelig stort i det, holler å gi sitt liv enn å la fienden få den sjangse som ligger i å bruke tortur. Vi vil ikke glemme deres offervilje og ære dem så lenge vi er til. Men kanskje kunne noen av disse våre stolte sønner og menn blitt i live, hvis de hadde lært forsvarstaktikken mot tortur. Vi trenger dem slik i det Norge som snart skal bli fritt.

DØD I KONSENTRASJONSLEIR.

Den første norske presten er død i konsentrasjonsleir etter mishandling av tyskerne, idet sokneprest Arne Thu fra Vestby døde på Grini tirsdag 27. juni. Dette er et sorgens budskap som i disse dager spres mann og mann imellom landet over, og overalt hvor det blir kjent, vekker det bestyrtelse og indignasjon.

Dødsårsaken er overanstrengelse etter en hard straffeeksersis lørdag 1. juni. Foranledningen til straffeeksersisen var denne:

Ved påsketider ble vel 100 av fangene på Grini anbragt i en brakke for seg. Det dreiet seg om prester, professorer, leger, advokater, lærere, forretningsmann og studenter. I den siste tiden ble det til disse fangene delt ut forskjellig propagandastoff. Og en mann fra Viktoria Terrasse har flere ganger besøkt disse fangene for å høre hvilket inntrykk dette lesestoffet gjorde på fangene. Han interesserte seg da særlig for "professor- og prestebakka". Da Gestapo-utsendingen nevnte lørdag besøkte brakka, var han meget misfornøyd med at fangene holdt så steilt på sine politiske meninger. Og samme kveld, etter at arbeidstiden var slutt, dømte leirledelsen brakka til en times straffeeksersis under kommando av Unterscharführer Kunze. Eksersisen bestod i sprang, marsj, knebøyninger, det såkalte Hinlegen som går ut på å kaste seg i bakken og hurtig reise seg opp igjen, videre å slepe seg bortover bakken på steinpukk og jordhauger med stive ben, harschopp osv.

Den 53 år gamle pastor Thu måtte også være med på straffeeksersisen. Men da vel en halvtime var gått, ble han så trett og utkjørt at han ikke klarte å fortsette. Likevel måtte han bli liggende på plassen til det hele var over. De umenneskelige anstrengelser medførte så at han senere avgikk ved døden. I hele 28 måneder har pastor Thu sittet arrestert på Grini, og han er således den norske prest som har sittet fengslet lengst.

Det var først etter det offisielle Danmarks brudd med de tyske makthavere 29. august 1943 at det ble fart i den danske frihetsbevegelse og den spontane motstand fra befolkningen som man har så mange eksempler på. Men den eksisterte allerede tidligere og man må på ingen måte undervurdere betydningen av den. Etterhvert vokste der fram velorganiserte sabotasjegrupper, en rekke frie aviser (den første utkom 9. april 1942) hvorav enkelte nådde opplag på bortimot 150.000, organisasjoner som drev utstrakt forleggervirksomhet o.s.v. Sabotasjen, som vel er den kampform danskene er mest kjent for, antok fra sommeren 1943 større og større dimensjoner. Før den tid må vel sabotasjehandlingene sies å ha vært temmelig amatørmessige og ineffektive. Fra juni i år (invasjonen har her utvilsomt spilt en stor rolle) har det gått en ny sabotasjebølge over landet. Antallet og omfanget av sabotasjehandlingene har øket betraktelig. Ved siden av denne organiserte motstand er det stadig oftere kommet til spontane demonstrasjoner av befolkningen. Særlig betydningsfulle er streikene som ofte har utviklet seg til lokale generalstreiker. Høydepunktet av slike demonstrasjoner nådde man ved generalstreiken i København og flere andre byer ved månedskiftet mai/juni.

Sommeren 1943 fikk den danske frønt sin felles ledelse, Danmarks Frihetsråd. Det betyr ikke noen sterk sentralisasjon av motstandsorganisasjonene. I en publikasjon som er sendt ut, sier Frihetsrådet: "Hvis man nå tror at alt frihetsarbeide etterhånden er blitt samlet i en stor organisasjon, er dette dog ikke riktig. Det har ikke vært mulig og ville vel heller ikke være ønskelig. Når mange forskjellige organisasjoner er igang, betyr det for det første en langt større rikdom i synspunkter og arbeidsinnsats. For det annet ville det være den risiko forbundet med å samle det hele til en stor organisasjon at denne lett kunne tammes ved at forholdsvis få mennesker ble oppdaget og arrestert. -- Innebyen er derfor framkommet på mange andre måter, ved kontaktsystemer og ledersammenkomster i mindre omfang, således at det allikevel går skjult veier fra den ene gruppe til den andre." Utenfor landets grenser har rådet opprettet forbindelse med de frie danskere og med den allierte krigsmakt, og er nå også anerkjent av Sovjet som organ for "det kjempende Danmark".

Høydepunktet i danskernes frihetskamp ble nådd med den generalstreik som brøt ut i København fredag den 30. juni. Det var en spontan reaksjon på de motforanstaltninger fra okupasjonsmaktens side som forutgående sabotasjehandlingene hadde utløst. I april mottok ledelsen i Danmark et direktiv fra Supreme Head Quarter, hvor det bl. a. het: "Provokere general arrest", (fremkall uroligheter). Dette direktiv ga støtet til en rekke sabotasjehandlingene som igjen utløste en bølge av kontrabotasje, "Schalburgtasje" -- etter Schalburgkorpset som står bak. Da invasjonen tok til i Frankrike, øket sabotasjehandlingene ytterligere i omfang og antall. Over til de voldsomme folkedemonstrasjoner som begynte 26. juni og nådde sin klimaks med generalstreiken, må vel sies å være den store aksjon mot Danmarks eneste våpenfabrikk, Dansk Industri Syndikat, 22. juni. 70-80 mann bevæpnet med automatvåpen kjørte opp foran fabrikkens i biler, overmannet vaktene, kommanderte de 250 arbeidere i beskyttelsesrom og sprengte så hele fabrikkens i luften. Den 23. eksekverte tyskerne dødsdommen over 3 personer som var dømt for sabotasje. Samme dag kom Schalburgattentatet mot "Borgernes Hus" og "Studentgården". Dagen etter proklamerte tyskerne standrett på Sjælland. 25. juni fant Schalburgkorpsets ødeleggelse av Tivoli sted. Som kjent ble den herjet av brann. 26. juni innførte tyskerne portforbud mellom kl. 20 og 5, samt møte- og forsamlingsforbud. Samme dag svarte arbeiderne ved Burmeister & Wain med "gå tidlig hjem streik". I en skrivelse til dr. Best gjorde de oppmerksom på at deres arbeidsnedleggelse ikke var å oppfatte som streik, men at de var nødt til å ta seg fri da de ellers på grunn av portforbudet ikke fikk anledning til å stille sine kolonihaver. Da tiden for portforbudet inntraff om kvelden, ignorerte kjøbenhavnerne forbudet. De tente bål i gatene, sang danske, engelske og amerikanske nasjonalsanger, heiste danske og alliertes flagg, kastet søppel i hodet på de tyske patruller osv. Det ble den dagen drept 5 og

såret ca. 50 mennesker. Dagen etter fulgte flere bedrifts Burmaister & Wain-arbeidernes eksempel. Antall drepte steg den dagen til 12. Den 28. juni sluttet havnearbeiderne og arbeiderne i storbakeriene seg til de streikende. For å hindre en ytterligere tilspissing lettet tyskerne på portforbudet, slik at det begynte først kl. 23. Men det hjalp ikke, og 29. og 30. utviklet det seg til generalstreik. Arbeidet ble nedlagt i fabrikker, kontorer, forretninger, banker, jernbane, sporvei, post og telegraf. Tyske tropper besatte så jernbanestasjonen og rådhuset, havnen og broene. Utfartsveiene fra Kjøbenhavn ble sperret og tropper ble trukket sammen om byen. Tyskerne besatte gass-, vann-, og elektrisitetsverk og brøt tilførselene. 8 personer ble samme dagen henrettet. 1. juli framsette dr. Best disse krav: 1) Avskjedigelse av rikspolitisjefen Bergtrup-Hansen og departementssjef Eyvind Larsen (det danske politi viste under hele streiken en utmerket holdning). 2) Avskjedigelse av ordføreren for den danske faglige landsorganisasjon Ejler Jensen. 3) Mulighet for arbeiderne til å tjene opp den lønn som var gått tapt under streiken. På dette tidspunkt grep Danmarks Frihetsråd inn og sendte ut "Opraab til det kæmpende Danmark", hvor de oppfordret til å fortsette streiken med usvekket styrke og enighet inntil det fra tysk side garantertes at Schalburgkorpset ble fjernet fra landet, unntagelsestilstanden opphevet, utfartsveiene åpnet igjen, forsyningen med vann, gass og elektrisitet gjenopptatt og at det ikke ble tatt represalier i anledning av folkestreiken. Frihetsrådet sendte også ut "Opfordring til Svenskene" om å yte støtte i form av diplomatisk press på Tyskland. Best var stemt for å tvinge kjøbenhavnerne til kapitulasjon, men 1. juli ankom dr. Walther, lederen for den tyske handelsdelegasjon, fra landbruksdepartementet i Berlin. Av krigsøkonomiske hensyn var han stemt for en lempelig linje, og fikk den tyske øverstkommanderende, v. Hanneken, og gestaposjefen, politigeneral Pancke, med seg. Ved Berlins hjelp tvang så Walther igjennom at beleiringen av Kjøbenhavn skulle heves og gass-, elektrisitets- og vannforsyningene skulle gjenopptas. Dette skjedde 2. juli og samme kveld ble det fra danske administrative og politiske kretser sendt ut en appell om å gjenoppta arbeidet fra neste dag av. Offentlige kommunikasjoner, post- og telegraf trådte i virksomhet, men stort sett ble appellen ikke fulgt da de tyske innrømmelser ikke ble funnet tilfredsstillende. Det var særlig kravet om fjernelse av Schalburgkorpset og opphevelse av portforbudet kjøbenhavnerne la stor vekt på og ville ha inntekommet. Danmarks Frihetsråd oppfordret til fortsatt streik, men om kvelden samme dag rettet en del framtrædende personligheter, bl. a. landsorganisasjonens formann, Ejler Jensen og den tidligere statsminister Buhl en fornyet appell til arbeiderne om å gjenoppta arbeidet fra neste dags morgen. Den 4. juli meddelte tyskerne at Schalburgkorpset var fjernet fra Kjøbenhavns gater og under de forhold vedtok Frihetsrådet å anbefale arbeidet gjenopptatt i full utstrekning fra 5. juli, idet det meddelte at forhandlinger pågikk om de uløste stridsspørsmål. Konflikten ble så avblåst. Antallet drepte var da kommet opp i 93, mens ca. 600 sårede var innlagt på sykehus.

Noen dager senere truet streiken med å bryte ut pånytt, men det gled over da tyskerne igjen bøyet unna.

Generalstreiken ble en pen seier for danskene og Danmarks Frihetsråd. Den var riktignok ikke organisert av rådet, men det grep inn i det rette øyeblikk og ledet kampen på en behendig og dyktig måte. Det er atskillige trekk i kampen som forbauser oss nordmenn, og det kan synes rart for oss at danskene kunne avblåse streiken på løfter om forhandlinger om de framsatte krav. Men utviklingen synes å ha gitt Frihetsrådet rett.

Hvorom allting er! Vi er fulle av beundring for danskene og deres ledere, og gratulerer med resultatet.

Vis Rundekue til dine venner, men la ikke avisen komme i henderne på tyskere og nasister!

TUNISIA: Etter erobringen av Sousse (Susa) 12. april er krigen i Tunisia nå i ferd med å gå inn i sin nest siste fase - beleiringen av festningslinjen rundt Tunis og Bizerte. Den siste fase blir antakelig beleiringen og stormingen av byen og festningen Bizerte.

Det er nå 5 måneder siden amerikanerne og briterne landsatte sine arméer i Fransk Nord-Afrika. Hensynet til aksens flystyrker på Sicilia fikk dem imidlertid til å foreta landsetningene temmelig langt i vest, og de styrker som ble landsatt luftveien - til dels med fallskjerm - i Tunisia, var for fåtallige til å holde sine stillinger mot de tropper som tyskerne i en fart sendte over Sici-liastredet. Det lyktes tyskerne å drive de allierte vekk fra den østlige halvdel av Nord-Tunisia, og etter et mislykket amerikansk angrep i Midt-Tunisia i begynnelsen av februar, ble amerikanerne og franskmennene i Midt-Tunisia 15. februar kastet tilbake nesten til grensen. Først i slutten av februar begynte de allierte å gjenopprette stillingen i Midt-Tunisia, og samtidig lyktes det Montgomery å erobre Medenine og føre sitt artilleri fram mot Mareth-linjen. Det skulle imidlertid ennå gå lang tid før hovedangrepet begynte. En av årsakene til dette var det usædvanlig kraftige og vedholdende vinterregn, som gjorde det nesten umulig for motoriserte styrker å ta seg fram, men forsinkelsen hadde utvilsomt også andre årsaker, først og fremst den manglende kamperfaring hos ledelsen og troppene i vest og det kaos innen den sivile administrasjon som ble følgen av at de allierte overlot makten i de afrikanske kolonier til Vichy-tilhengere som til dels var uvillig stemt overfor de allierte og åpne fiender av de aktive tilhengere av Frankrikes frihetskamp, som hadde sluttet seg til de Gaulle. Det er grunn til å tro at disse svakheter nå for en stor del er overvunnet.

Storoffensiven i Tunisia begynte 20. mars, etter at den amerikanske 5. armé to dager tidligere hadde erobret Gafsa. 22. mars erobret amerikanerne Maknassy og truet dermed med å avskjære retrettmulighetene for Rommels styrker, og 26. mars lyktes det Montgomerys armé å omgå Mareth-linjen i vest og innta El Hamma etter et voldsomt flybombardement. Rommels tropper hadde da ikke annet å gjøre enn å trekke seg tilbake til den 11 km. brede "flaskehals" ved Wadi-Akarit. Den 6. april ble denne festningslinje, som var like sterk som Mareth-linjen, gjennombrutt, og 2. amerikanske korps, som rykket fram fra El-Guëttar-området, forenet seg med Montgomerys 8. armé. Samtidig øket presset fra amerikanerne lenger nord, øst for Maknassy og ved Kairouan, og fra 1. britiske armé i Medjez-el-Bab-området og ved kysten øst for Cap Serrat. Rommels tropper var drevet ut på flatlandet, hvor de ikke lenger hadde naturlige eller kunstige forsvarsstillinger å støtte seg til, og de var stadig truet med å få sin retrettsvei avskåret. Under disse vilkår har Rommel måttet ofre 20.000 av sine mest pålitelige tropper - derav 18.000 italienerne - for å oppholde fienden, mens hovedstyrkene i største hast har trukket seg tilbake nordover, uten å få tid til særlig grundige ødeleggelser av havner og flyplasser. Sfax ble inntatt 10. og Sousse 12. april. Den 13. april står Montgomery ca. 40 km. nord for Sousse, like syd for Enfidaville, hvor fjellene går helt ut til kysten, og hvor tyskerne har gode naturlige forsvarsmuligheter. Det er imidlertid sannsynlig at tyskernes hovedlinje går lenger nord, noe syd for Hammameth, hvor fjellene er høye og dalene trangere, og hvor motoriserte kjøretøyer til dels vil måtte erstattes med eseltransporter. Herfra går forsvarslinjen rett vestover til Pont du Fahs og derfra nordover over Medjez-el-Bab-Munchar-området, hvor de allierte styrker i de siste dager har trykket tyskerne en del tilbake, og lenger nord går den litt vest for Tebourba, hvor de britiske tropper står bare 40 km. vest for Tunis. Lenger nord går den et stykke vest for Mateur og ender ved nordkysten en del øst for Cap Serrat. Her har den 1. britiske armé i de siste dager hatt en meget bemerkelsesverdige framgang mot Bizerte i ytterst vanskelig fjellterreng, hvor eseltransporter har spillet en stor rolle i kampene. Rommels tilbaketog har satt de allierte i besittelse av 5 nye flyplasser, og tyskerne har nå bare 3 tilbake: en vest for Hammameth i betenkelig nærhet av frontlinjen, en ved Tunis og en ved Bizerte. Plassen ved Hammameth er allerede blitt kraftig bombet. Tyskerne vil nå bli nødt til å stuve sine fly sammen på disse 3 plasser og utsette dem for ustanselige angrep fra de alliertes helt overlegne flystyrker, og skal de i det hele ha noen nytte av plassene, må de til stadighet ha et større antall jagere i luften over dem. Mangelen på flyplasser vil gjøre aksemaktens underlegenhet i luften over Tunisia betydelig større enn før.

Det område som tyskerne nå har igjen å forsvare i Tunisia, har et flateinnhold på ca. 10.000 km.², som Rogaland eller Vest-Agder fylke, eller omtrent dobbelt så stort som Akershus fylke, og frontlinjen har en lengde på under 200 km., eller kortere enn fra Oslo til Lillehammer. Linjen er sikkert godt utbygget og byr på meget sterke naturlige hindringer for angriperne, og det er ingen tvil om at etter at Rommels hovedstyrker er kommet fram, har aksetroppene styrker nok til å bemanne den fullt ut. For de allierte vil det bli meget besværlig å få sitt tunge artilleri i stilling til angrep, og det vil i hvert fall kreve minst en uke, kanskje mer. Det er allikevel grunn til å tro at tyskerne ikke vil greie å holde sine stillinger særlig lenge, fordi de totalt har mistet herredømmet i luften. Jo tettere de står sammenpakket i sine forsvarsstillinger, desto mere vil de bli utsatt for de alliertes knusende luftangrep, som for en stor del vil komme til å erstatte det tunge artilleri i fjellterrenget.

Rommels siste sjangse er da å trekke sine beste tropper sammen til forsvar av Bizerte. Nest etter Gibraltar er Bizerte antakelig verdens sterkeste kystbefestning. Den franske generalstab regnet i sin tid med å kunne holde den i måneder med en besetning på 30.000 mann, og Rommel kan skaffe den en garnison på mere enn det. Både det tunge artilleri og flyvåpenet har imidlertid gjennomgått en betydelig utvikling siden disse beregninger ble anstillet, men det er dessverre likevel ingen grunn til å la de alliertes raske framgang i de siste dager gå seg til hodet og glemme at en stor og avgjørende del av kampene ennå står igjen. Først når Bizerte er erobret, vil veien gjennom Middelhavet bli fri, og først da kan man sannsynligvis vente nye allierte aksjoner som fører krigen over på europeisk jord. Når det skjer, vil tyskerne måtte trekke en stor del av sin allerede nå minkende luftflåte vekk fra Russland for å prøve å slå angrepet tilbake, og det er derfor av avgjørende betydning for dem å utsette dette tidspunkt så lenge som mulig, for å bruke ventetiden til et nytt forsøk på å ødelegge russernes angrepskraft ved en tredje og siste storstilet sommeroffensiv. Det er åpent uttalt fra tysk hold at man regner med at den tyske Afrikahær vil komme til å lide Stalingradarméens skjebne.

Man har på alliert hold drøftet aksens muligheter for å evakuere sine styrker i Tunisia, når stillingen blir uholdbar for dem. Aksen har lidt store skips- tap i det siste, men har ennå en handelsflåte på 2 mil. ton i Middelhavet, derav 850.000 ton beslaglagt i sydfranske havner, men bare en liten brøkdel av disse egner seg for evakueringen. Italia har en glimrende flåte- riktignok bemannet med meget dårlige sjøfolk- som bl.a. omfatter 7 moderne og hurtiggående slagskip, derav 4 på 35.000 ton, men det ville være galskap å sette slagskipene inn i en aksjon som denne. Av Italias 18 kryssere er det nå bare 9 igjen. Alle de tunge kryssere er satt ut av spillet. Av Italias 45 torpedojagere er bare ca. 20 i brukbar stand, men de trenges hardt til beskyttelse av slagskipene. Tilbake for evakueringen blir da ca. 50 torpedobåter og et lignende antall destroyere, og en del mindre motortorpedobåter og lignende. De alliertes totale luftoverlegenhet borger imidlertid for at et slikt forsøk ikke ville falle heldig ut, og det er vel det sannsynligste at forsøket ikke blir gjort. En evakuering luftveien i større stil, kan ansees utelukket, da transportfly er lette mål for jagerflyene.

RUSSLAND: I Vest-Kaukasus fortsetter russerne langsomt å presse tyskerne tilbake ved Noworossijsk og Kuban-munningen, men på midt- og nord-fronten er det nå tyskerne som presser på. I lengre tid har de rettet voldsomme angrep mot russernes stillinger på vestsiden av Donets, og i de siste par dager har de også angrepet på Volkov-fronten, og prøvet å avskjære Leningrads forbindelseslinje langs Ladoga-kysten, begge steder uten resultat. På midt- og nord-fronten gjør sølen det ennå vanskelig å komme fram med tanks, og russerne foretrekker foreløpig å holde seg i ro og konsolidere sine styrker. Tyskerne kan imidlertid vanskelig vente. Det gjelder å få i gang en våroffensiv så snart som mulig, for å trykke russerne vekk fra Donetsdistriktet og om mulig bryte deres offensivkraft, slik at tyskerne uten for stor fare kan trekke fly vekk fra østfronten når den allierte invasjon kommer i Europa. Den tyske hærledelse har også et annet motiv. Stalingradarméens skjebne gjorde et voldsomt inntrykk i Tyskland, og førte bl.a. til meget alvorlige demonstrasjoner blant studentene i München. - De alliertes bombardementer av tyske byer har ikke gjort stemningen bedre, og det er tvilsomt om tyskernes nerver tåler "et nytt Stalingrad" i Tunisia, hvis hæren ikke samtidig har noen som helst framgang å oppvise på andre fronter. Hvis de alliertes landgang i Europa lar vente på seg, kan vi derfor sikkert regne med en ny, desperat tysk offensiv på østfronten, så snart føreforholdene tillater det.

LITT OM DEN KONGELIGE NORSKE
REGJERINGENS OPPGAVER OG VIRKE I DE FORLØPNE 3 ÅR.

Statsminister Nygaardsvold talte i London Radio den 9. april. Han uttalte blant annet:

Vi må forberede oppgjøret med forrederne og de stripete. Vi ønsker alle at dette skal foregå etter ordnede, rettslige forføyninger. Videre må vi på forhånd være klar over hvorledes vi skal oppheve de utallige rettsstridige forordninger som tyskerne har utstedt og hvorledes vi best kan råde bot på all den skade som deres overgrep har voldt. Alt dette krever et betydelig juridisk og administrativt forarbeid. Vår første oppgave blir imidlertid å sørge for mat, klær og sko til landet, så vi med en gang kan avhjelpe den værste nød. Vi må også gjøre alt som står i vår makt for å unngå økonomisk kaos i overgangstiden. Det vil bli nok arbeid i Norge etter krigen, og vi må aldri mer oppleve at tusener av arbeidsvillige nordmenn skal være uten beskjeftigelse. Overgangstiden kan bli vanskelig. Man behøver bare å tenke på de nordmenn som nå nødtvungent arbeider på tyske anlegg. Vi må ha en plan ferdig for overgangstiden, og vi må sørge for at vårt næringsliv så snart som råd er, kan få de nødvendige råvarer og produksjonsmidler. Hva det siste angår, så er det tatt hensyn både til industrien, landbruket og våre fiskeres behov.

Vår utenrikspolitikk er kanskje viktigere i dag enn noen gang tidligere i vår historie. Jeg skal ikke her komme inn på alle de spørsmål som reiser seg i denne forbindelse. Vi er alle klar over at vi ikke skal stå alene i framtiden, og vi ønsker fortsatt samarbeid med våre allierte og et nært samarbeid med de andre nordiske folk. Formene for dette samarbeid kan ikke fastslås nå, men jeg tror ikke Norge vil oppgi sin stilling blant de forente nasjoner for å vende tilbake til den gamle nøytralitetspolitikken. Vi kan trygt si at Norge har et godt navn i verden i dag. Det skyldes motstanden hjemme, og vår krigsinnsats ute. Det er få ting som gleder meg mer enn å se uttalelser i aviser og tidsskrifter i hele den fri verden som forteller om beundring for det norske folk og dets kamp.

Det har vært av stor betydning for Norges stilling ute at vi har vært i stand til å finansiere hele vårt arbeid ved hjelp av våre egne midler og at vi endog har vært i stand til å holde vedlike våre utenlandske lån. Grunlaget for våre finanser er naturligvis inntektene av handelsflåten, men det ville være en misforståelse å tro at regjeringen har brukt opp disse inntektene. Vi har hittil bare brukt den del av overskuddet som svarer til hva skipsfarten før krigen ville betalt i skatter og avgifter. Gullbeholdningen har vi ikke rørt.

Statsministeren sa videre: I disse 3 årene, mens vi har arbeidet her ute, har den nye orden herjet hjemme. Den nye orden, det betyr plyndring, løgn og terror. Det siste er at frie norske menn blir tvangsutskrevet til å arbeide for tyskerne. Fienden bruker en liten klikk som er hentet fra nasjonens bunnsfall, som sine redskaper, og ordet quisling er på alle språk blitt kjent som betegnelse for den som forråder sitt land og går i fiendens tjeneste. Aldri har et lite demokratisk folk vært utsatt for en så grusom og nederdrettig undertrykkelse. Ja, det er i sannhet hårde tider for det norske folk, men det er også en stor tid i vårt folks historie. Undertrykkelsen har utløst en motstand som har sveiset alle nordmenn sammen, og som med rette har vakt hele verdens beundring. Det er oss en glede at ingen har latt seg forlede til uoverlagte og desperate handlinger, selv om fristelsen må ha vært stor.

I dag, etter 3 års krig, vil vi minnes alle dem som ga sitt liv for fedrelandet, de som falt som stridende, sjøfolkene og alle de gode nordmenn som er blitt henrettet eller pint ihjel i fengslene. Våre tanker går til de tusener som vansmekter i tukthus og konsentrasjonsleirer, og til alle dem som sitter igjen og bare kan vente. Vi har alle slekt og venner blant dem, og våre tanker er med dem dag og natt.

Til slutt sa statsministeren: Det er ikke regjeringens oppgave å bestemme etter hvilke linjer Norge skal styres i framtiden. Det vi kan gjøre er å forberede gjenreisningen så langt det lar seg gjøre her ute. Så snart landet er blitt fritt igjen, vil regjeringen innlevere sin avskjedsansøkninng til Kongen, og vi håper at det deretter vil bli dannet en samlingsregjering fra det bredest mulige lag i folket. Vi har vel alle et framtidens bilde av Norge i vårt sinn, et land hvor et fritt folk kan leve i gode og jevne kår, og én ting er sikkert: Framtidens Norge vil bygge på folkestyrets faste og prøvede grunn.

I tilknytning til statsministerens tale kan det være på sin plass å komme litt inn på statsbudgettet for 2. halvår 1942, som nå foreligger trykt. Budgettet bygger som de tidligere budgetter under regjeringens opphold i London på de inntekter som staten har av vår handelsflåte. Det har aldri vært noen meningsforskjell om i hvilken utstrekning de beløp handelsflåten seiler inn kan brukes hvor det er nødvendig, først og fremst for landets gjenerobring, dernest til støtte for våre landsmenn som har måttet rømme ut av landet, og for øvrig til forberedelsen av hjemkomsten til Norge, ved innkjøp av forsyninger o.s.v.

For å undersøke hvorledes forholdene stiller seg med hensyn til statens forbruk av handelsflåtens (Nortraships) midler, har finansdepartementet søkt å anstille en beregning over hvor stort beløp det offentlige ville hatt i skatter og tonnasjeavgift, hvis flåten hadde vært drevet av rederne selv. Etter de beregninger som foreligger skulle staten på denne måte, i tiden fra mai 1940 til 30. juni 1942 kunne bruke anslagsvis kr. 377 mil. Herav er brukt ca. kr. 316,8 mil. når det ikke tas hensyn til avdrag på statsgjeld, som ikke er noen driftsutgift og heller ikke til en avsetning på £ 5 mil. (ca. kr. 88 mil.) til forsvaret, som ennå ikke er anvendt. Det skulle altså pr. 1/7-1942 være et overskudd på ca. kr. 60,2 mil. Dessuten skulle man kunne disponere et beløp motsvarende skatter og tonnasjeavgift for 2. halvår 1942, anslått til ca. 65,5 mil. kroner. I alt skulle det således i det halvår vi nå er inne i, kunne brukes ca. 125,7 mil. kroner, uten at staten kan sies å ha opptatt noe lån av de kapitaler som er innseilet av handelsflåten.

Utgiftene til budgettet for inneværende halvår er oppført med ca. 92 mil. kroner, etter at avdrag på statsgjeld og noen mindre inntektsposter er fratrukket. Det skulle altså være et overskudd på budgettet på ca. 33,6 mil. kroner, når man ikke regner med forannevnte avsetning til forsvaret på ca. 88 mil. kroner.

Den norske stats finanser under krigen skulle således ha et solid grunnlag. Utenfor budgettet holdes innkjøp av varer til hjemkomsten. Hertil er medgått ca. 60 mil. kroner som man regner med å kunne få igjen senere ved salg av varene. - Budgettet stiller seg for øvrig som følger:

Skatter og tonnasjeavgift for 2. halvår 1942.	ca.kr. 65.500.000,-
Til disposisjon fra 1. halvår 1942.	" " 60.200.000,-
	<u>ca.kr. 125.700.000,-</u>
Utgifter til forsvaret.	ca.kr. 60.200.000,-
Renter av utenlandsk statsgjeld.	" " 15.500.000,-
Sosialdepartementet.	" " 6.300.000,-
Handelsdepartementet.	" " 5.000.000,-
Utenriksdepartementet.	" " 3.400.000,-
Informasjonstjenesten.	" " 1.000.000,-
Øvrige regjeringskontorer.	" " 900.000,-
Budgettmessig overskudd.	<u>ca.kr. 33.600.000,-</u>

Den største utgiftspost er som man vil se forsvaret. De andre større utgiftsposter er til finansdepartementet, nemlig renter av den utenlandske statsgjeld, ca. kr. 15.500.000,-. Hertil kommer avdrag på ca. 17,7 mil. kroner, som imidlertid ikke vedkommer det egentlige driftsbudgett. Regjeringen har som bekjent funnet det riktig å fortsette betaling av renter og avdrag på hele den utenlandske statsgjeld, for så vidt det ikke unntakelsesvis er oppstått uoverstigelige vanskeligheter med valutaoverføringene. Dette har i høy grad bidratt til å styrke den norske regjeringens stilling, så vel i allierte som i nøytrale land.

Handelsdepartementets og sosialdepartementets utgifter gjelder først og fremst utgifter til flyktninger i Sverige og annet steds, og til foranstaltninger til fordel for våre sjøfolk. Dette er plikter som regjeringen ikke kan komme fra. Det vil også være enhver regjeringens største glede å gjøre alt for at sjøfolkene under de vanskelige forhold de lever, kan føle at det blir gjort hva der er mulig for dem.

Utenriksstatens budgett er som det vil sees på 3,4 mil. kroner. Det gjelder nå mer enn noen sinne å styrke Norges stilling utad ved å ha en våken og handlekraftig representasjon rundt om i landene. Det samme hensynet gjelder for informasjonstjenesten.

OLA NORDMANN SETT MED ENGELSKMANNENS ØYNE.

Hva er det ved Norge engelskmannen særlig beundrer? For å si det kort:
HJEMMEFRONTEN OG VÅR AKTIVE KRIGSINNSATS PÅ SJØEN.

Av hjemmefrontens kamp er det da igjen først og fremst kirkens og skolens innsats som har gjort dypest inntrykk, både i Storbritannia og De Forente Stater. Denne høyreiste kampen for samvittighets- og trosfrihet, kampen for selve den frie tanke, var noe som umiddelbart måtte appellere til engelskmannen. Her så han den nordiske sjel reise seg i gigantisk protest mot Tysklands slavemoral, han så nordmennene som et folk av frie ånder i kompromissløs kamp for det som er dem hellig.

Derneft beundrer han den mesterlige ledelsen av "the underground movement" i Norge. Dette at vi gang på gang kan ta Gestapo ved nesen og at Gestapo tilsynelatende stadig er den tapende part, er noe som appellerer til engelskmannens sans for "det fine spill". Han skjønner at det sitter klare og nøkterne hjerner i spissen for Norges hjemmefront.

Og så liker han den måten nordmennene hjemme har satt hardt mot hardt inn i kampen. At linjene er rene, folket samlet i én knyttet neve. At vi ikke lider av "fransk forvirring". Ofte har en hørt engelskmennene omtale Norge som "the most loyal of all our allies". De frykter ikke noen underfundigheter fra norsk side. De stoler på oss.

For den jevne engelskmann er imidlertid ordet "nordmann" ikke bare noe fjernt begrep. Briternes sunne virkelighetssans lar dem se mennesket bak ordet, og i mennesket søker engelskmennene alltid å finne det menneskelige.

Hva finner han i oss? - Han finner oss under tiden såre menneskelige.

Han ser at vi har våre gode sider. Han kan også se at vi har våre store egenskaper. I den høye, lyshårete, blåøyde og velvoksne norske sjømannen og soldaten ser han et stykke frisk og sterkt reall mannfolk, "a man of action, a fighter, a grand chap". Han ser at nordmannen både har sin teoretiske og praktiske utdannelse i orden, at han er mann for sin hatt og at han bærer sin hatt som han vil. Nordmannen har humor. Han kan slå en vits både om seg selv og andre. Det liker engelskmannen.

Men engelskmannen ser mer. Han ser at Ola Nordmann hverken stikker sin hatt under stolen eller sitt lys under skjeppen.

Når han anerkjennende bemerker at Norge virkelig hadde en demokratisk statsforfatning før krigen, så svarer Ola Nordmann hjertelig og høyrøstet: *Jaha!* make til demokrati som det norske fantes overhodet ikke i hele verden! Når engelskmannen deretter komplimenterer nordmennene med deres ypperlige handelsflåte, så slår Ola Nordmann dem faderlig på skulderen og sier: Ja, min venn, hvordan pokker skulle det gått England hvis ikke vi hadde kommet dere til hjelp? Når engelskmannen lar sin beundring for den norske hjemmefront komme til orde, erklærer Ola Nordmann seg øyeblikkelig enig: Ingen av de andre okkuperte landene i Europa har make til hjemmefront som den vi har i Norge! Verden har i det hele tatt ikke begrep om hvor meget den har å lære av oss nordmenn!

Da smiler engelskmannen sitt muntreste smil. En umerkelig liten rykning i munnviken, et umerkelig lite blink i øyekroken! - Vit da at engelskmannen har sett litt for meget av deg!

Ikke så å forstå at han mener ditt "outlook" er noe i retning av det vi på norsk kaller provinsielt, ikke så at han vil påstå du er aldri så lite "narrow-minded". (Skjønt hvem vet, det kan kanskje slumpe at det er nettopp det han mener.)

I allfall hender det undertiden at han finner det høyrøstede norske *JAHA!* - en aldri så liten smule for høyrøstet. At han mener det kan klare seg med litt mindre "boasting". At noe mere balanse og selvkritikk muligens ville kle hans gode venn Ola Nordmann.

Stort sett vet engelskmennene meget godt hva Norge har gjort og fremdeles gjør for dem i denne krig, og de innrømmer åpent at de står i takknemlighetsgjeld til Norge.

Men vet alle nordmenn hva engelskmennene har gjort for oss? Er vi klar over hva "the Battle of Britain" betød også for oss? Er vi klar over at uten Englands heroiske mot og utholdenhet gjennom 3 lange krigsår ville også Norge vært redningsløst fortapt? Og er vi alltid villig til å innrømme at vi står i bunnløs takknemlighetsgjeld til England?

S M Å P L U K K.

adolf og musse har tatt 4 dagers fellesferie. Hva de har forlystet seg med i denne tiden, er ikke så godt å si, men den meldingen som er sendt ut virker nokså pussig på folk som setter den grå hjernemasse litt i bevegelse. Det er i det hele tatt rart at de to partnere stadig behøver å forkynne sin fullstendige enighet for verden. Det burde en anta var en selvfølge. Når vi stadig skal få det bekreftet i pompøse ord og vendinger, avler det unektelig en mistanke om at alt ikke er som det skal være. Det minner litt om mannen som løper rundt på gaten og skråler for all verden at han er riktig i toppen. Jo mer han flyr omkring, desto sikrere er folk på at han er spikende gal.

Når man leser en slik bombesikker erklæring som den vi fikk mandag 12. april, burde i alle fall en nyfødt gå ut fra at aksens seir er sikker og nær forestående. Men for dem som har levet noen tid og har lært å lese (samt lært å huske hva som tidligere er kunngjort) er ikke slike meldinger så helt å stole på allikevel. Vi tillater oss å gjengi overskrifter i Dagbladet for torsdag 1. oktober 1942:

"SISTE VINTER VIL IKKE GJENTA SEG"

"Der Führers tale preget av optimisme og seiersvisshet"

"Verdens største korndistrikter åpnet for Tyskland og Europa"

"VI KOMMER TIL Å TA STALINGRAD, OG NÅR VI HAR TATT BYEN, VIL INTET MENNESKE KUNNE BRINGE DE TYSKE TROPPER VEKK"

I Aftenposten for mandag 5. april 1943 finner vi:

"Den tyske presse bebuder nye avgjørende kamper til våren"

"Vinteren i år har vært betydelig farligere enn i fjor".

Vi anbefaler eventuelle tvilere å slå etter. De vil finne at det stemmer. Vi skulle gjerne ha sitert nye mer, så morsomt som det er, men plassen strekker ikke til.

Tyskerne tok praktisk talt Stalingrad, men allikevel ble snaue 100.000 tyskere brakt vekk, SOM FANGER, mens resten holder stillingen fremdeles, riktignok under jordens overflate.

Hva som er sagt og avtalt på det siste møte mellom hitler og mussolini, vet vi ikke så sikkert, men når vi leser om det tunge artilleri som hitler brakte med seg, kan vi gå ut fra at situasjonen ikke har vært hyggelig for musse. Han har antakelig fått grei beskjed om hva tyskerne venter av italienerne og med disses tidligere prestasjoner under denne krig i frisk erindring, ville det ikke være så rart om musse ble litt molefunken.

I TUNIS har Rommel fremdeles ledelsen. Hans tilbaketrekning foregår i slikt et forrykende tempo at Montgomery har gitt opp. Den britiske 8. armé må nøye seg med å luske etter og samle opp italienske fanger.

"MINISTER" jonas lie har nå begynt å tale for kvinnene. En må anta at talen utelukkende er rettet til de tøsene som flyr med tyskerne. - Jonas, jonas, hvis din navnebroder i hvalfiskens buk var av samme kaliber som deg, er det sannelig ikke noe rart at han ble spyttet ut igjen. Det er visse grenser, selv for bedervet mat.

ORVAR SÆTHER: Mot den demokratiske moral setter vi den nasjonalsosialistiske moral. - Det er ugjørlig, herr sæther. Ordet moral kan overhodet ikke brukes i forbindelse med nasjonalsosialisme.

DET FORLYDERS at favorittsangen til aksens afrikatropper for øyeblikket er: "Nu siste reis meg forestår, sing sailor, oh." - Den britiske flåte parkerer utenfor Tunis for å gjøre det hele så naturlig som mulig.

SLAGET OM EUROPA.

Berliner Børsenzeitungs militære medarbeider ventilerte nylig over atskillige spalter spørsmålet om det blir noen tysk sommeroffensiv i øst i år. Han kom til det resultat at det ikke er aldeles sikkert at dette generalangrep kommer i stand. Den frontlinje som nå holdes er dratt slik, skriver han, at den byr full sikkerhet mot alle russiske angrep. "Støttet på et fordelaktig terreng byr den like gode forutsetninger for en defensiv som for en ny sommeroffensiv og gir dermed den tyske krigsledelse mulighet for å frigjøre betydelige reserver for andre formål". Forfatteren heller til den oppfatning at det i stedet blir russerne som etter en kort pause setter inn en storoffensiv, og at denne kommer til å samordnes med et stort alliert angrep i vest.

Hensikten med kronikørens artikkel er vel nærmest å holde hjemmefrontens tanker beskjeftiget på en beleilig måte. Men mere eller mindre med hensikt har forfatteren dog tangert aksens alvorligste problem. Den tidsfrist som sto til rådighet for å eliminere motstanderen i øst, er snart utløpet. Russland er fremdeles en farlig motstander som endog i beste tilfelle kommer til å binde et anseelig antall divisjoner og masser av fly. I fjor kunne hitler sette inn den større del av den tyske armé i et gigantisk forsøk på å nå Volga og Kaukasus, og derved avskjære Russland fra dets viktigste forsyningsdistrikter. Risikoen for den annen front i Europa var ikke stor. Men hvis tyskerne i år gjør forsøket fra i fjor om igjen, da løper de den største fare for at den mektige allierte koalisjon endelig skal ha held med sine planer om et synkronisert angrep fra øst, vest og syd. Dette angrep vil bl.a. stille det tyske flyvåpen overfor oppgaver som det neppe kan mestre.

Den oppgave som nå hviler på Tyskland er usedvanlig meget tyngre enn i fjor. Da voldte hverken Balkan eller Italia noen bekymring. Krigstrettheten i Italia er en alvorlig faktor som må tas med i beregningen hvis krigen trekker i langdrag. I denne situasjon framstår planen om en "Ostwall" som en mulighet for å skaffe i det minste lettelse. Planen er flere ganger drøftet i tysk presse.

Forestillingen om de besparelser som skulle oppnås ved en defensiv i øst, er sikkert betydelig overdreven. Store styrker må allikevel holdes rede for å møte russiske gjennombruddsforsøk, og til dette kreves tropper av høy kvalitet, som er i stand til hurtige og bevegelige operasjoner. Vinterens erfaring har fullt ut bekreftet denne oppfatning. Videre har erfaringen vist faren ved å gi russerne tid til å reorganisere seg, samle sine krefter og sette opp nye veldige reserver. Russerne har riktignok ikke greidd å ta igjen det sydlige Ukraine, men de har igjen forbindelse med Kaukasus og det rike Kubanområdet er for største delen gjenerobret. Det finnes nå ingen mulighet for å tillempe overfor russerne den "lammelsesstrategi", som i fjor spilte så stor rolle, i alle fall i den tyske propaganda.

En defensiv i øst byr ingen vei ut av vanskelighetene. Den skulle i stedet gi russerne anledning til restitusjon. Tyskland ville kanskje få pusterom en tid, men dette ville bare være til nytte under den forutsetning at det i mellomtiden kunne gjøres opp med motstanderen i vest. Forutsetningen ble altså at et stort anlagt invasjonforsøk kom i stand i denne tid, og at tyskerne kunne avslå dette så effektivt at det ikke ble gjenopptatt. Men ingen vil vel regne med en slik mulighet.

Resultatet blir altså at tyskerne må gjenoppta offensiven i øst under sannsynligvis forvarrede forhold. Det vil derfor være eiendommelig om ikke forholdenes egen logikk vil tvinge tyskerne til å fortsette kampen i øst og oppby alle resurser, endog med fare for at de allierte stiller dem overfor tofront-krigen. Noe annet valg gis neppe. Tysklands eneste sjangse til seier ligger i å knuse den russiske hærmakt, for siden med ryggen fri, eller på det nærmeste fri, å by alle invasjonforsøk spissen. Tyskerne selv legger heller ikke skjul på at krigen i øst er avgjørende. Det er derfor trolig at hitler i sommer gjør forsøket fra i fjor om igjen, med innsats av hver eneste tilgjengelig maskin og mann.

Det eneste som skulle kunne forrykke disse planer var om de allierte før dette skjer, var i stand til å etablere en annen front i så stor skala at den ble en overveldende trussel, som måtte avverges for enhver pris. Når man studerer tempoet i de alliertes operasjoner i Nord-Afrika, er man neppe tilbøyelig

til å tro at hovedangrepet mot "den europeiske festning" kommer som et lyn. De forberedelser som må gjøres for å sette inn stridskreftene mot Europa vil nok ta sin rundelige tid. Russland har neppe utsikter til på lenge ennå å slippe unna krigens hovedbyrde. På enkelte hold begynner man derfor på ny å presse fram den annen front ved å framheve den risiko som påstås å være til stede for at Russland allikevel skal bukke under på grunn av alt for anstrengte resurser. Det er jo klart at krigen må ha tært hårdt endog på Russlands veldige krefter. Deres tap fram til august 1942 er oppgitt til 5 millioner mann, som omfatter eliten av de russiske tropper. Hertil kommer de store tap ved Stalingrad, under den lange vinteroffensiv og i kampene ved Donets. Dessuten har Russland mistet halvdelen av sin jernindustri. Den tyske stålproduksjon regnes å være 4 ganger så stor som den russiske. Tre fjerdedeler av den russiske alluminiumsindustri er også borte, og en stor del av det viktige jernbanenettet befinner seg på motstandernes hender.

Tyskland og Russland holder hverandre i et så hårdt og dødelig grep at ingen av partene synes å ha mulighet for å komme ut av kampen uten en utmattelse som når til bunnen. En kunne i blant være fristet til å spørre om det er dette tidspunkt de allierte i vest vokter på som det gunstigste. Kanskje ikke ut fra et rendyrket militært standpunkt, men fra et militært og politisk. Krigsføring er en sak med mange vidtrekkende og kompliserte motiver og hensikter, og slaget om Europa avgjøres ikke bare på slagmarkene, men også ved forhandlingsbordet.

v v v v v v v v v

DET DANSKE RIKSDAGSVALG.

Valget i Danmark vakte atskillig interesse også i Norge. Vi er kanskje ikke alltid så godt underrettet om det som skjer i vårt sydlige naboland, men vi vet dog at danskene i kraft av sin politiske kyndighet og sin nasjonale selvdisiplin gjør det som er best for å verge Danmarks frihet, selvstendighet og det nordiske folkestyre.

Valget ble ingen sensasjon. Det skjedde nettopp det en hadde regnet med. Deltakelsen var usedvanlig stor, til tross for bare en ukes forberedelse likesom ingen offentlig agitasjon fikk finne sted.

En overraskelse var det kanskje at nazistene led slik fjasko. Visselig hadde man regnet med at danskene ville følge demokratiets baner, men forholdene har jo til dels vært slik at man burde ha kunnet vente en viss framgang for nasjonalsosialistene og det nærstående bondeparti. Disse to partiers samlede andel i stemmene avtok, og de mistet to mandater. Alle de demokratiske partier øket sitt stemmetall. Sosialdemokratene gjorde atskillig framgang og det konservative folkepartis økning var prosentvis ennå større. Partiet har med konsekvens hevdet riksforsvarets og Nordens sak. Valgresultatet viste at danskene hadde mobilisert en rekordartet deltakelse og utnyttet dette til å styrke den demokratiske front. Også vi her i Norge gleder oss over resultatet.

v v v v v v v v v

"HELSEBLADET"

Til finansiering og drift av det såkalte "Helsebladet", som i likhet med Lippestads produkt "Norsk Arbeidsliv" uoppfordret slenges for hver manns dør og omgående brennes, er på "statsbudgettet" for inneværende termin ført opp kr. 600.000,- som er stjålet fra Apotekavgiftfondet. Det het seg at det var en "engangsbevilgning", men den har gitt mersmak. Behovet er jo "elastisk", og "medisinaldirektøren" har derfor besluttet seg til å foreslå at man for neste termin stjeler ytterligere kr. 860.000,- av nevnte fond. Hva "Helsebladet" skal leve av når fondet en dag er oppspist, bekymrer ham foreløpig ikke.

v v v v v v v v v

"ET ANNAT KRIG"

En svenske som nylig var i Oslo, utbrøt da han hadde lest de "norske" avisers kommentarer om krigen og de siste begivenheter: "Detta är ta mig fa'n et annat krig."

v v v v v v v v v

FREDSPROBLEMER.

De allierte statsmenns drøftelser av hovedlinjene etter freden har framkalt megen billig spott i den tysk-kontrollerte presse. Man taler hånlige om å selge skinnen før bjørnen er skutt, men det ordtaket burde nå de herrer nazistene være litt varsomme med å bruke. Hvordan er det f.eks. med den europeiske "nyordningen" som de har utbasunert nå i 3 år, uten at den viktigste forutsetningen for en slik "ordning" - Englands og Russlands nederlag - er brakt i stand?

De allierte setter seg ikke slike storaktige mål som å nyordne Europa i den forstand at de vil ensrette det. Deres mål går tvert om ut på å opprette et samspill av stater hvis styreform kan være temmelig forskjellig, men hvor grunnlaget er felles: Respekten for hver enkelt stats rett til å rå med sine egne ting. Roosevelts uttalelse om at et fascistisk styre ikke vil bli tålt, i noe land, er bare uttrykk for den oppfatning at facismen og nazismen etter sitt vesen betyr en fornektelse av disse enkle spillereglene i forholdet mellom landene.

At det er et viktig arbeid å ta opp disse problemene allerede nå, vil være klart for enhver som vet at krigen ikke er noe mål i seg selv. Misgrepet etter forrige verdenskrig var nettopp at man manglet en klar linje, da freden skulle settes i verk. Riktignok er det en av de mange store tyske løgner at Versaillesfreden bare var en voldsfred. For tyskerne sto det naturligvis som en uhyrlighet at polakker og tsjekkere skulle ha rett til å leve sitt eget liv, men i siviliserte land ser man anderledes på saken. Feilen lå ikke i grensereguleringene, men i at man manglet et samlet økonomisk program som kunne skape sunne forhold i samkvemmet mellom nasjonene og innen hver enkelt stat. Det er dette som nå er det sentrale i fredsdrøftelsene mellom de allierte. Å arbeide fram mot dette store målet er ikke det samme som å slakke av i krigsanstrenghetene. Tvert om - det vil stimulere dem ytterligere.

Hvordan skal så vi i de okkuperte land forberede freden? Vi kan ikke føre åpne drøftelser. Vi mangler både yttringsfrihet og adgang til materiale. Vår oppgave må først og fremst bestå i en sjelelig forberedelse. For det første må vi grunnfeste den solidariteten som krigen har skapt. Det er falt mange lovord om den norske hjemmefront, og den har også vært beundringsverdig, men det må ikke hindre oss i stadig å utbygge den videre. Vi må alltid stille store krav til oss selv og andre. Ingen må stå som tilskuer til kampen for Norges frihet. Det finnes dessverre en god del "jössinger" som er svært så kjekke i munnen, men som blir påfallende spakere når det gjelder å ta et tak. Under de nåværende forhold kan vi vanskelig få dem fram i lyset, men de skal vite at i det Norge som skal bygges opp etter krigen, vil en slik passiv holdning ikke bli tålt. Da gjelder det mer enn noen gang å løfte i flokk. Kravet om solidarisk holdning vil bli stillet ubønnhørlig til alle. I fredelige tider har nok en og annen ment at solidariteten betydde innskrenkning i friheten. Men frihet er jo ikke først og fremst dette at enhver kan gjøre som han vil, men at man sammen skaper de beste utviklingsmuligheter for evner og krefter hos hver enkelt. Denne tiden skulle vel ha lært alle at solidaritet er en nødvendig forutsetning for frihet.

Vi må sørge for at den solidaritetens ild som kampen mot undertrykkerne har tent, ikke går ut. Bare ved å holde den ved like kan vi avbetale noe av det vi skylder alle dem som falt og som vansmektet i gestapos fangehull, for sitt lands skyld.

vvv vVv vvv

QUISLING HAR SAGT DET.

I 1920 da quisling var militærattaché i Helsingfors, forfattet han et promemoria om Finnlands adgang til Ishavet. Det heter her i konklusjonen:

"Det er ingen som benekter at det er en viktig sak for Finland å få direkte adgang til Ishavet. Men spørsmålet er for oss hvorledes dette kan forenes med Norges interesser. Derom kan diskuteres. ~~De~~ ~~men~~ bør det ikke være tvil om at Norge ikke må være med på noen avgjørelse av dette spørsmål uten i full forståelse med Russland." (Det siste er uthevet også i originalskrivelsen, datert 25. februar 1920.)

vvv vVv vvv

DET GJÆRER I TYSKLAND.

Følgende opprop er sendt ut av Hans Scholl som sammen med sin søster og noen andre ble halshugget i München i midten av mars i år. Hans Scholl var sønn av en høy embetsmann i Würtemberg som selv har sittet lenge i konsentrasjonsleir. Selv var han krigsdeltaker og hadde jernkorset av 1. og 2. klasse, og hadde deltatt i kampene foran Stalingrad.

STUDENTER!

Dypt rystet står vårt folk som vitne til mennene fra Stalingrads undergang. 333.000 tyske menn har verdenskrigskorporalens geniale strategi meningsløst og ansvarsløst jaget ut i død og fornedrelse. - Fører vi takker deg. Det gjærer i det tyske folk: Skal vi fortsatt overlate våre armers skjebne til en dilettant? Skal vi ofre resten av den tyske ungdom til en partiklikks lave maktinnstinker? Aldri! Oppgjørets dag er kommet! Vår tyske ungdoms oppgjør med det avskyeligste tyranni som vårt folk noen sinne har måttet tåle. I hele den tyske ungdoms navn forlanger vi tilbake av adolf hitlers stat den personlige frihet, tyskernes dyreste eie som den på den ynkeligste måte har bedratt oss for.

I en stat med den mest hensynsløse knebling av enhver fri meningsytring er vi vokset opp. Hitler Jugend, S.A. og S.S. har i vårt livs mest fruktbare dannelsesår forsøkt å uniformere oss, revolusjonere og narkotisere oss. "Verdensanskuelsesskolering" het den foraktelige metode til å kneble den spirende selvstendige tenkning og vurdering i en tåke av tomme fraser. Et utvalg av førere, mere djevelske og samtidig bornert enn noen kan tenke seg det, aler opp sine framtidige partipamper, får ordensborgere til å bli gudløse, skamløse og samvittighetsløse utbyttere og mordere! Et blindt, stumt påheng til føreren. Vi åndsarbeidere var akkurat gode nok til å gjøres til slagkølle til dette nye herreskikt. Frontkjempere tales til rette som skolegutter av studenterførere og gauleiteraspiranter. Gauleitere går med skamløse morsomheter de kvinnelige studenters ære nær. Tyske kvinnelige studenter ved Münchens Universitet har gitt et verdig svar på tilsvinningen av deres ære og tyske mannlige studenter har gått i bresjen for sine kvinnelige kamerater og har holdt stand. Det er begynnelsen til å tilkjempe oss vår frie selvbestemmelse, uten hvilken åndelige verdier ikke kan skapes. - Vår takk til de tapre kamerater som er gått foran med et lyssende eksempel!

For oss finnes det bare en parole: KAMP MOT PARTIET! Ut av partiorganisasjonen hvor man fortsatt vil kneble oss i politisk henseende. Ut av S.S., under- og over-førernes og partisnikernes auditorier! DET GJELDER DEN SANNE VITENSKAP OG DEN EKTE ÅNDSFRIHET. Ingen trusler kan skremme oss, selv ikke at våre universiteter og høyskoler blir stengt. Det gjelder for hver enkelt av oss kampen om vår framtid, vår frihet og ære i et statssamfunn som er seg sitt moralske ansvar bevisst.

FRIHET OG ÆRE! I lo lange år har hitler og hans gjeng lirt av seg, forvansket og fordreiet disse to herlige tyske ord inntil vemmelse, slik som bare dilettanter kan det når de kaster en nasjons høyeste verdier for svinene. Hva frihet og ære betyr for dem, det har de til overflod vist med disse lo års ødeleggelse av all materiell og åndelig frihet, av all moralsk substans i det tyske folk. Det forferdende blodbad har nå åpnet øynene på selv de dummeste tyskere, det blodbad de i den tyske nasjons frihets og æres navn har stelt til!,- og hver dag på ny stiller til i hele Europa. Tysklands navn vil for alle tider være skjendet dersom ikke den tyske ungdom endelig reiser seg, hevner og samtidig soner - knuser sine undertrykkere og bygger opp et nytt åndelig Europa.

Kvinnelige og mannlige studenter! På oss ser det tyske folk! Av oss venter de at vi i 1943 bryter den nasjonalsosialistiske terror, som i Napoleons 1813, med åndens makt. Beresina og Stalingrad flammer opp i øst, og de døde fra Stalingrad besverger oss! REIS DEG, MITT FOLK! FLAMMETEGNENE RYKER!

Vårt folk bryter opp til kamp mot Europas undertrykkelse under nasjonalsosialismen i gjevunnet tro på frihet og ære!

MIDDELHAVSPERSPEKTIVER.

Den siste tids utvikling har vist to påtakelige trekk som kan tenkes å få en vesentlig betydning for krigens videre forløp. Begge knytter seg til situasjonen i Middelhavet og åpner hver på sitt vis interessante perspektiver. Det ene er Spanias sterkere framhevelse av sine ideologiske og følelsesmessige sympati med diktaturene, det andre er Tyrkias stadig tydeligere understrekning av sin solidaritet med de allierte, det vil først og fremst si med Storbritannia.

General Franco og partiminister Arese har begge holdt taler som i sitt språk har vært utfordrende mot demokratiene, selv om de i første rekke var rettet mot bolsjevismen. At Francos militær- og parti-diktatur er en bitter fiende av Moskva og de røde er noe vi alle visste fra før. Borgerkrigens motsetninger og grusomheter lar seg sikkert ikke utslette på generasjoner, og egentlig er ingen ting gjort for å lege dem. Francos fiendtlige innstilling mot Sovjet blir styrket av den konstante kommunistiske fare for hans regime, som en meget stor del av det spanske folk stadig representerer. Etter Serano Suners fall syntes det imidlertid som om Spania var gått inn for en forsiktigere politikk i forholdet til de allierte. Når en mere utfordrende holdning nå igjen begynner å gjøre seg gjeldende, skyldes det utvilsomt de alliertes aksjon i Nord-Afrika og den spenning den har utløst i forholdet til Spansk Nord-Afrika og den Pyreneiske Halvø. Tross denne mere aggressive tone i spansk politikk er det allikevel ikke sannsynlig at Spania vil innlate seg på noe eventyr, hverken for å tekkes sine nazistiske venner eller av hensyn til den bolsjevikiske fare. De farer som vil true Spania i en slik situasjon, både innenfra og utenfra, sammen med den situasjon landet fremdeles er i som følge av borgerkrigen, ville gjøre utgangen av et slikt eksperiment mer enn tvilsomt. Stramningen i spansk politikk er antakelig nærmest å oppfatte som en advarende røst, en diplomatisk trussel, som har til hensikt å garantere Spanias posisjon hvis en krigsutvidelse finner sted i Middelhavet. Den skjer sikkert i forståelse med, om ikke etter direkte foranledning av Tyskland og Italia. Den har utvilsomt sammenheng ikke bare med hele den strategiske utvikling i Middelhavsområdet, men også direkte med utviklingen i tyrkisk politikk i den senere tid.

Etter at det i et par år har vært relativt stille omkring Tyrkias forskjellige pakter både med Tyskland og Storbritannia synes det som de siste måneder først og fremst har blåst liv i forholdet mellom Storbritannia og Tyrkiet. Selv om det har vært understreket at målet for Tyrkias politikk er å bevare nøytraliteten, har en rekke uttalelser i det siste fra tyrkisk hold vært av den art at Tyrkia snart med større rett kan kalles en ikke-krigførende stat med britiske sympatier enn en nøytral. Det er også mulig at de siste måneders strategiske utvikling i Ukraine, Donetsbassenget og Kaukasia har fortonet seg for tyrkiske politikere slik at en avgjort stillingtagen for Storbritannias interesser ikke behøver å medføre at Tyrkia blir direkte deltaker i krigen, selv om nøytralitetens begrep derved uthules. Tyrkia har ikke først og fremst interesse av å holde seg nøytral, muligens av å holde seg utenfor krigen, men framfor alt av å sikre - minst - status quo i Dardanellerspørsmålet. Det er også mulig at Storbritannia kan ha stillet det visse utsikter til gjengjeld for en velvillig holdning under påtenkte operasjoner i tiden framover. For Storbritannias politikk er en utvidelse av tyrkisk innflytelse i dette område å foretrekke framfor enhver annen endring i den geostrategiske situasjon.

Representative britiske militærdelegasjoner har i den siste tid ført forhandlinger med Tyrkias ledende autoriteter, både militære og politiske. Tyrkiske militærdelegasjoner har besøkt de nord-afrikanske fronter og deres allierte kommandoer, og Kong Georg av Hellas er kommet til Kairo. Samtidig kommer meldingen om at Gibraltar er nesten tomt for allierte flåteenheter, uten at det opplyses hvor de nye konsentrasjoner er. Schweiz kaller kvinner og barn bosatt i Bulgaria hjem, uten nærmere forklaring. Mange tegn tyder på at Middelhavet kan bli brennpunktet for dette års planlagte offensive aksjoner fra alliert hold. Rent utenom direkte allierte angrepsaksjoner vil Tyskland og Italia i dette område sikkert bli stillet overfor en rekke høyst ubehagelige oppgaver i de forskjellige okkuperte land. Balkan vil under disse forhold utvilsomt være den del av aksemaktens nåværende maktsfære som er vanskeligst å holde i ro, og hvor de tyske og italienske okkupasjonsmidler kan nyttes minst effektivt.

MEDDELELSE ANGÅENDE DEN "NASJONALE" ARBEIDSSINNSATS.

Det er nå blitt klart at den "nasjonale" arbeidsinnsats ikke er annet enn en storstilet innrulering av hjelpetropper for den tyske Wehrmacht.

Foreliggende oppgaver viser at det bare til 15. april 1943 skal utskrives 10.000 mann som praktisk talt samtlige skal fordeles på militære arbeidsplasser under organisasjon Todt. Som eksempler kan vi nevne følgende:

Einsatz Nord-Norwegen, Narvik, (O.T.) . . .	1.500	mann	fra	Oslo og Akershus,
" Mittel-Norwegen, Trondheim.	1.500	"	"	Telemark, Vestfold og Buskerud.
Marine-Oberbauamt Bergen.	320	"	"	Bergen og Hordaland,
" " Trondheim	400	"	"	Sør-Trøndelag,
Fliegerhorstkommandantur Gossen	200	"	"	Møre og Romsdal,
" " Lister	350	"	"	Oslo og Akershus,
Kommandeur der Eisenbahntroppen, Trondhøim,	310	"	"	Sør-Trøndelag,
" " " Narvik,	200	"	"	Hedmark og Opland.

Videre er det på det rene at flere er blitt tvunget til å underskrive kontrakter om tjenestegjøring i Legion Speer så lenge krigen varer og er sendt til en treningsleir hvor de er iført tyske uniformer og satt under tysk militær befal. Endelig er det på det rene at en del av de utskrevne allerede er transportert ut av landet.

Vi burde visst dette. Det var en feil at vi ikke nektet å sende inn melding til arbeidsmobiliseringen. Feilen er imidlertid gjort. Det kunne se ut som om det norske folk for første gang under krigen hadde sveket sin sak og oppgitt sin kamp. Det er mange ting som forklarer at vi ikke reagerte fort og bestemt nok, men det tjener til lite nå å gå inn på dette. Nå må vi samle oss og si et bestemt NEI. Vi er narret ved trusler og falske løfter, men det er ikke for sent å reise seg til motstand. Nå vet vi at den "nasjonale" arbeidsmobilisering betyr å delta i krigen på fiendens side, og da er det også klart at det strider mot enhver nordmanns samvittighet å delta.

PAROLEN MÅ DERFOR FRA NÅ AV VÆRE: INGEN MØTER FRAM HVA ENTEN DET GJELDER INNKALLELSE TIL ARBEIDSKONTOR, AVREISESTED ELLER ARBEIDSPLASS. INGEN MÅ NÅ LENGRE MELDE SEG TIL NOEN SLAGS REGISTRERING.

--- --- ---

Kvinnelige gymnasiaster som ennå ikke er myndige, blir også utkalt til arbeidstjeneste under NS-ledelse. Ingen vet hva de skal brukes til. Det bedrag den "nasjonale" arbeidsinnsats representerer spår ikke godt. Foreldrene vil ikke kunne føre noen kontroll med den påvirkning de innkalte piker blir utsatt for, eller hvilke legemlige eller sjelelige påkjenninger de må gjennomgå under tjenesten.

Når disse innkallelser kommer på dette tidspunkt, er det klart at det er et ledd i den "nasjonale" arbeidsinnsats - kort sagt: Ungdomstjenesten tatt i Wehrmachts tjeneste.

BARN OG FORELDRE MÅ STÅ SAMMEN OM Å NEXTE INNRULERING. FORELDRE RETT OG FORELDREANSVAR VIL TILSI ENHVER NORSK FAR OG MOR Å TA KLART OG STERKT STANDPUNKT I DENNE SAK.

--- --- ---

Medio april 1943.